

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De SS. martyribus, Nazario, Geruasio, Protasio, & Celsio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Verum hæc tanti esse non videntur, vt à legenda hac Sanctorum vita se deterere debeant, cum diaboli ministri in Sanctorum martyrijs satellites plurimos habere consueverint, quorum aliqui dum alijs forsitan occuparentur negocijs, aut in sanctorum laniandis corporibus iam fessi essent, aut forte, quod alium magis idoneum esse ad sanctos torquendos arbitrarentur, sibi inuicem successores & vicarios dabant, vel assessores suis tribunalibus adhibebant. Cuius rei sexcenta per reipsum exempla inuenire poteris. Potuit ergo Anulinus Præses author esse Sanctorum agonis, deinde Alistius Comes ad finem illum deducere, aut aliquid occurrere, quod sub utroque illorum sancti homines gladio feriri iussi sint. Quod autem diuus Ambrosius non solum in vita sanctorum Geruasij & Protasij non meminerit beatorum Nazarij & Celsi, sed neque in vita horum in secundo nostro Tomo posita, quam idem scripsit Dei sacerdos Ambrosius, de prioribus illis vllam prorsus mentionem faciat, non te contristet: nam in huiusmodi rebus locus ab autoritate negatiue sumptus, in finem partem habet. Potuerunt nanque socij simul esse in passionis certamine, licet sanctus vir hoc non dixerit. Nam & diuus Cyprianus Carthaginensis & sanctus Petrus Alexandrinus Episcopus, plures coronas socios habuisse leguntur, & tamen eorum duntaxat singulorum martyrium celebratur, aliorum nominibus suppressis. Quod si adhuc te taciturnitas ista sollicitat, lege Adonem Treuirensem Episcopum in vita sanctorum Nazarij & Celsi, in Tomo nostro quarto posita, vbi in fine hæc verba habentur: Inuenti autem sunt, (nempe Nazarius & Celsus, de quibus loquitur) pridie Idus Iunij. Festiuitas verò agitur de martyrio quinto Calendas Augusti. Commemoratio autem eorum publica & celebris, in die sanctorum martyrum Geruasij & Protasij à fidelibus frequentatur, & venerabiliter excolitur. Quod profectò non fieret, si aliqua inter sanctos ipsos non intercessisset communitio. Vale, & Dei gratia sit semper tecum.

VITA ET DECERTATIO SANCTORVM ET
GLORIOSORVM CHRISTI MARTYRVVM, NAZARII,
Geruasij, Protasij, & Celsij: ex Simeone Metaphrasie.

NERONE tenente sceptrum imperij Romanorum, Nazarius admirabilis, tanquam stella quædam lucida fulgebat in sua patria. Eum enim habebat Roma veluti imaginem virtutis aliquam, illius glorians moribus. Nam hæc quidam erat patria Nazario. Parentes autem, alter quidem Lybius, altera verò ipsa quoque erat Romana genere, ambo quidem diuites & facultatibus & virtute. Petro autem institutore, chori discipulorum principe, Deo redditi magis familiares, aquaque & spiritu consummati. Eorum pietatem Deus veluti remunerans, quomodo olim Abraham hospitalitatem, eis dedit filium hæredem simul virtutis & honorum, Nazarium. Ille autem, tanquam à Deo datus, se rursus totum tradidit Deo. Et ipse quidem in diuino adoptatur baptismate à Lino, qui erat ipsius Petri sedis & virtutis successor. Cum autem ad perfectiorem peruenisset ætatem, perfectiorem quoque gratiam consequitur. Ipse enim simul augebatur, & sui accipiebat incrementum, & magnus eius amor in Christum reddebatur maior & feruentior.

Cum verò pietatis, quæ erat in ipso, fax valde esset in altum sublata, & multos ad eum vocaret, & tumultus & continuum eorum, qui ad ipsum accedebant, aduentum declinans, statuit patriam & suos relinquere necessarios, & versari in aliena, vt & cum eo, quem desiderabat, seorsum colloqueretur, & multis prædicaret pietatem. Cum ergo hæreditatem, quæ ad eum pertinebat, accepisset à parentibus, egreditur è patria, & ex vna ciuitate transiens in aliam, ad quoscunque accessisset, ijs opem ferebat ex suis facultatibus. Deinde etiam eis maiora suppeditabat, vt qui eos deduceret ad veram Trinitatis cognitionem. Et cum venisset Placentiam, & accessisset Mediolanum, conuenit Geruasium & Protasium viros admirabiles, qui ab Italia quidem Præsides Anulino iam fuerant in carcerem inclusi propter suam in Christum confessionem, ijs autem, quæ fiebant præter omnium opinionem, & miraculis extendebatur fama ad finitimas etiam regiones.

Cum eos ergo diuinus conuenisset Nazarius, fidei & virtutis communitio eis effectus familiaris, (Ingeneratur enim quidam amor in ijs, qui earundem rerum amore tenentur.)

- nentur; non minùs quàm in cõsanguineis) eos incitat, & eis animum addit ad marty-
 rium, & reddit acriorem eorum in Christum amorem. Hinc Nazarij fama in om-
 nem partem dispersa, peruenit etiam vsque ad Præsidentem Anulinum. Ille autem cum
 sisti curasset Nazarium, fit ei rãquam consiliarius, & suadet ne sit impius, & illius deos
 probris infectetur & contumelijs. Deinde postquàm cognouit sanctum ne dignum
 quidem, quod audiretur, putare consiliũ, (Quid enim est ad probris appetendum a-
 prius, quàm multa quæ coluntur simulacra?) eius maxillis multos impingit colaphos,
 & tanquàm aliquod piaculum vir execrandus eum cum probro & dedecore expellit
 è ciuitate. Hoc autem quantum iudici videbatur magnum ad supplicium, tantum
 Nazario existimatum est maius ad beneficiũ: quòd dignus habitus sit plagas accipere
 propter Christum, qui pro ipso passus est. Egressus est ergo non silens, neque elinguis
 ac mutus, & metu victus, sed pergens docere vt confuuerat, & multos infideles in-
 ducens intra Christi sagemam. Porrò autem illa nocte visa est mater Nazario adesse,
 & eum hortari, vt obiret Galliarũ ciuitates, & in eis deijceret semina veritatis. Ille autẽ,
 vt eia matre dictum fuerat, venit Meliam, (est autem ea vna Galliarũ ciuitas) & omnes,
 quos conuenisset, deducit ad Dei cognitionem, & apertè predicat pietatem.
- Interim autem ad eum accedit fœmina quædam illustris & ex primis ciuitatis, ad-
 ducens quem habebat filium nomine Celsium, iam tres annos natum, & deponit ip-
 sum in eius manibus. Sequetur tẽ hic puer, dicens, in omni via, donec ipse quoque di-
 gnus euaserit, qui sistatur ante thronum Domini Christi. Et illa quidem discedit. Na-
 zarius autem infantem lubenter accipit, quem propemodum in vlnis circumferabat.
 Cumque preces dixisset consuetas, eum per baptismum efficit Deo familiarem? quo-
 niam nec alium nouerat verum honorem, nisi cum Deo coniunctionem & familia-
 ritatem. Sic ergo se habens Nazarius, & Galliarum ciuitates sic doctrina comple-
 ctens, ne illarum quidem Præsidentem latuit Dinobaum. Itaque accessit ad eum, ve-
 nit eum puero Celsio? & è quo quidem genere esset natus, quibusnam autem paren-
 tibus, & cuiusnam sit religionis, percontanti Dinobao? Ego quidem, inquit, genere
 sum Romanus? Christianam autem sequor religionem? & Deum confiteor eum,
 qui fuit crucifixus. Tunc fertur Dinobaus, ad iram motus, dixisse; Habes damo-
 nium. Quid enim aliud sibi volunt hæ tantæ nugæ? Non est tibi pater? non est tibi ma-
 ter? Ille verò: Si demonium haberem, inquit, non quos tu colis, damones infectarer
 probris & contumelijs. Dinobaus autem furorem non valens continere, cum puerũ
 quidem Celsium abstraxisset ex illius manibus, intolerandis eum plagis afficit, inge-
 nio puer eum, qui erat canus prudentia. Deinde eum conijcit in carcerem, in sequen-
 tem diem eum reseruans. Magna enim crudelitas & inhumanitas ne tantulæ qui-
 dem ætatis mouebatur misericordia. Quod quidem etiam in bruta animantia & no-
 uas plantas clementi & benignæ euenerit anima: ea nanque digna, quibus parcatur,
 censuerit. Atque intolerabiles quidem plagas propter Christum puer lubenter acci-
 piebat Celsius, balbutiente lingua hoc solum dicens; Deus, cui ego serui, ipse te iudi-
 cabit, O Iudex: irritans ipse quoq; Dinobaum propter suum in Christum desiderium,
 sicut diũ antè Iudæos æqualium puerorum chorus, meum Iesum hymnis celebrãtes
 & laudem ei perficientes.
- Quædam autem insignis fœmina, nomine Dinomeda, consulit coniugi Dinobai,
 vt suadeat marito, vt moueatur misericordia pueri ætatis? & simul etiam absoluat
 Nazarium. Illa autem hæc marito communicat, quomodò olim vxor Pilato. Po-
 stridie itaque cum sedem iudiciariam ascendisset Dinobaus, & adduxisset Nazarium,
 suadebat pro viribus, vt assentiretur impietati. Ne eum enim tunc puniret, prohibe-
 bant vxoris suasiones. Postquàm autem non potuit persuadere, eum expellit è ciui-
 tate, sic eum placidè allocutus; Vxoribus meæ consilia te liberum dimittunt ab omni
 cruciãtu. Illinc ergò abit Nazarius in vicinam Temerum cum puero Celsio. Est au-
 tem hæc vrbs Temerus propinqua Meliæ. In ea ergo vitam agebat, diuinis suis do-
 ctrinis augens gregem Christi, & multos inducens ad agnitionem. Non ferebat au-
 tem omninò, qui inuidiam parturiebat, diabolus res ita se habentes. Quomodò
 enim, si ille erat diabolus, & qui ab initio bonis aduersabatur? Blandis itaque verbis
 aggrediens Præsidentem ciuitatis, persuadet, vt Neroni Imperatori significet de Naza-
 rio. Cum ergo de Nazario ei esset significatum, missæ sunt literæ per vniuersam il-
 lam regionem, iubentes summo studio quæri Nazarium, & eum, qui inuenisset, ad
 ipsum ducere.
- Cum autem is latere non posset, vt qui in illustri stare loco virtutis, & magno ore
 ab

Sistitur co-
rã Præside.Celsus ab vr-
be pellitur.Venit in
Gallias.

Cap. 4.

Celsus pu-
er baptiza-
tur.Dirẽceditur
à Præside
infano.

Matt. 21.

Cap. 5.

Matt. 27.

Nazarius
expellitur.

Cap. 6.

ab ipsa prædicaretur, citò inuenitur ab ijs, qui scrutabantur. Illi autem, cum is iam eis euasisset manifestus, læti lætium sistunt ante Neronem. Quid ergo ille? Propositis ei tormentis, assentionibus aggressus est Nazarium, vt cum illis quidem ei terrorem attulisset, his autem cum emollisset, persuaderet ei, vt transfiret ad suam voluntatem. Nazarius verò erat omninò immobilis, vt qui ab his ad martyrium magis acueretur, non autem emolliretur. Et idèo maiori utebatur cōstantia. Cum nesciret ergo Nero quid ageret, tunc eum cum puero tradit in custodiam. Parum intercessit temporis, & Neronem quidem rursus sedes habuit iudiciaria. Introductus autem fuit Nazarius cum puero. Et rursus similiter, nunc quidem minis vehemens erat Nero, nunc autem suavis blanditijs & promissis. Postquam autem vidit eum tanta esse constantia, desperans sic posse induci Nazarium, iubet eum inijci in profundum maris cum puero Celsio, vt nec eos quidem posset videre, quos ne volebat quidem viuere sic affectos. Sed erant omninò vera, quæ dixit diuinus Esaias, tanquam de eis prænunciata: Si transferis per aquam, tecum sum: & non te concludent fluij. Et si transferis per ignem, non combureris. Nam cum iam essent in profundo, & qui eos iccerant, crederent fore, vt à mul-
Sistitur contra Nerone.
Traditur in custodiam.
Esa. 43.
Emari educitur cum Celsio.

Cap. 7.
 miserant. Sanctum enim deinceps sunt secuti, & ita se ei adiunxerunt, vt prioris vitæ magna ducerentur pœnitentia, & agrè ferrent quòd non diu antè, relicto Nerone, animum illi adhibuissent. Terræ ergo cum puero redditus Nazarius, transit cum eo ad ciuitatem, quæ dicitur Tenufa: & illinc profectus, venit Mediolanum: rursus quoque priorem pergens dare doctrinam, & dulci potare nequæ eos, qui erant verè filij regni. Sed ciues rursus ei non permittebant liberè prædicare veram religionem: sed eum comprehenderunt, & eum Præsidi Anulino, qui ei prius multas impegèrat alapas, tradiderunt, vel per illos, vt verius dicam, is qui fuit ab initio inuidus, & odio habuit homines. Ille autem iubet eum rursus includi in priorj custodia. Nazario autem ipsa custodia erat multis regijs preciosior, pratium floridum, nouus paradysus. In eam enim ingressus, versabatur cum Geruasio & Protasio socijs certaminis: à quibus assidue ille, tanquam ab aliquibus fluminibus, irrigatus, carpebat suauissimos flores illorum consuetudinis, vt propemodum gratias haberet Anulino, quòd eum rursus coniunxisset cum ijs, quos desiderabat. Cum eis ergo congressus, & magnam accepit vtilitatem, vt ipse etiam vicissim intulit ea, quæ erant vtilia: & eos satis ad certamina, & puerum incircuit Celsium: quem puerum quidem sermo, perfectum autem ostendit actio.

Cap. 8.
 Anulinus autem cum de Nazario singula exactè didicisset, mirabatur quem admodum potuisset effugere Neronem (sciebat enim, quàm esset furiosus & quàm ferus Nero) lupum agnus, vt aiunt. Hinc etiam de sancto Nazario, & eius socijs eum facit literis certiorem, rogans quidnam iuberet, vt faceret sanctis. Ille autem cum audiuisset Nazarium adhuc esse superstitem, eadem spirabat aduersus lictores, quibus iusserat, vt eum in maris profundum inijcerent: & præ ira è sede exiliens, cū vociferatione curabat per regiam, clamàs infidiatores, ingratos, aduersus deos impios: & cupiebat eos inuenire, vt ipsos etiam interimeret simul cum Martyribus, ignorans stolidus, quòd Deus potest non solum à mari seruare eum, qui in ipso habuerit fiduciam, sed etiam ipsum mare exiccare. Testatur autem diuus Dauid dicens, cum posuisse fluuios in desertum, contra autem, deserta in lacus aquarum. Cum eos ergo multum quæsiuisset, & non inuenisset, sic literis exponit suam aduersus sanctos sententiam: Quoniam ij, qui ante nos ascenderunt in hæc excelsam imperij sedem, non solum eos, qui in maximos deos erant impij, morte sua damnabant sententia, sed etiam, si inuenirentur alij, qui maleficijs & præstigijs multos corrumperent, par quoq; in eos statuebant supplicium: nostra quoq; decernit potentia, quòd isti quamprimùm vita priuentur, gladio capitibus eorum, amputatis: deinde eorum corpora obijciantur feris ad deuorandum, vt ne omnium quidem communem consequantur sepulturam. Sit ergo tibi cura id, quod in præsentia iussi, exequi. Est enim mihi maiori curæ honorare deos, quàm curam gerere reipublicæ.

Cap. 9.
 Postquam hæc literæ venerunt ad Anulinum, iubet statim ad mortem duci Martyres. Illi autem muniti figura Crucis, admodum læti exierunt, vt qui non ad mortem, sed ad vitam potiùs (quod verum erat) æternam vocarentur: & contendebant alius alium.

Stanos Cru
ce signa-
re.

lium praeuenire, & pulchro decertabant certamine, timentes ne Neronem suae pœnitentiae, & beatum finem non assequerentur. Postquam autem Domino confitentibus, peruenerunt ad locum consummationis, inuidens Christianis malignus beneficium, persuadet licitoribus, ut prius abigerent pios, qui illic aderant, ne omnino fruerentur sanctificatione sanguinis sanctorum, qui effundebatur, & sic Martyrum capita amputarent. Sed sic quoque, à spe decidit execrandus, & parum commodi accepit ex improbitate. Preciosae enim sanctorum reliquiae, Nazarij, inquam, & Geruasij cum socijs, à Christianis quibusdam, non sine Dei numine motis, clam ablatae, depositae sunt honorifice apud portam ciuitatis, quae etiam vocatur Romana, quartodecimo mensis Octobris. Paulo post autem diuini Martyres in somnis apparent cuidam ex ijs, qui erant amici Martyrum, iubentes, ut eorum corpora assumeret. Proprium est hoc sanctarum & benignarum animarum, non ut ipsi glorificentur (quomodo enim, qui propter eam, quae illic est, beatitudinem, contempserunt omnem, quae est hic, gloria) sed ut pios ac religiosi prodesse inuentione. Ille autem visione valde laetatus, statim surgens, & cum veneratione illinc sanctas assumpsit reliquias, & domi suae deponit. No-uit quod factum fuerat eius filia, quae erat paralytica: nam aduentu Martyrum priorè recuperavit valetudinem. Atque, latuit quidem Martyricarum reliquiarum thesaurum absconditus in eius aedibus, donec ad Magnum Theodosium, qui ex Iberia, quae nunc Hispania dicitur, duxit genus, peruenerunt scepra Romani imperij.

Paralytica
sanatur.

Thesaurus
reliquiarum.

Cap. 10.

Cum autem is post Dei hostem Valentem, à barbaris in Thracia interfectum, esset constitutus Imperator, & in Deum erat pius, si vllus alius, & Martyrum laetabatur honoribus, tunc quoque, sacra eorum reliquiae, tanquam thesaurus, reconduntur in Ecclesia Mediolanensi, Nazarij, inquam, & Geruasij, Protasij & Celsij, in dyltorum Christi Martyrum. Quinam autem fuerunt administri in transferendis & deponendis his reliquijs: Ambrosius ille virtute clarus, & qui tunc decorabat sedem Ecclesiae Mediolanensis. Is primus est executus ministerium translationis, ut cui non illotis (quod dicitur) manibus, sed valde mundis, munda fuerint credita. Praeterea autem vniuersus Clerus, & omnes magistratus, linguis hymnos canentes, & quas manibus gestabant, lampadibus ea illustrantes, quae tamen magis miraculis resplendebant, quam lampadibus.

S. Ambrosius
sacras
martyrum
reliquias
transfert,
&c.

Miracula.

Nam caeci quidem manu deducti ad eas usque, reliquias, lucem statim adspexerunt, nec opus amplius habebant aliquo, qui eos manu deduceret, sed suos habebant duces oculos. Claudij, qui vix fuerat portati ab alijs, proprijs suis reuerrebantur pedibus, pernicibus ad currendum, & aptis ad saltandum. Leprosos, qui in templum venerant, domus adspexit mundos. Et quicumque, à malignis detinebantur spiritibus, eos quoque, licebat videre liberatos ab ijs, qui ipsos vexabant: furiosaque, & amentia eorum verba, conuersa in gratiarum actionem, & communiter Christi Martyres laudibus celebrari & glorificari ab omnibus. In eos cum Magnus incidisset Theodosius, (tunc enim agebat Mediolani aduersus Tyrannum, Maximum, inquam, decertans) cum accepisset partes sacrarum harum reliquiarum, pro quibuslibet spolijs aut manubijs, aut potius pro quibuslibet armis & munimentis, in urbem detulit regiam, ijs, quae ipse vidit, miraculis confirmatus, & aduersus Scythas, socios inexpugnabiles assecutus Martyres.

Nota de
Theodosio
Imperatore

Cap. 11.

Pfal. 118.

Ante hanc magnam itaque, ciuitatem eis excitat pulchrum & elegans templum, & in eo sacras Martyrum reliquias deponit, tanquam thesaurum super millia (diuinus dicit David) auri & argenti. Ex praeter alia, vnguentorum quoque fontes emittunt abundantes, non solum corporibus salutare, sed corum etiam, qui hauriunt, animas expurgantes: ut non solum habeant apud se Martyres ea, quae acceperunt, sed alijs quoque, sua bona communicent. Sic Christus hic quoque eos glorificat, qui illum amauerunt. Tali certaminum tales dat remunerationes, quaedam omnino prooemia illius supernae beatitudinis. Cuius nobis quoque liceat esse participes

gratia sanctissimi & viuifici spiritus, nunc & semper,

& in secula seculorum,

Amen.

ITEM

ITEM DE SS. GERVASIO ET PROTASIO MAR-
TYRIBVS, AVTHORE S. AMBROSIO EPISCOPO, VT
testantur vetusti MS. codices, & viri doctissimi approbant. Habet hinc
quaedam ad verbum Petrus Damianus in Sermone quem Lector in
2. Tomo 28. Aprilis offendet.

AMBROSIVS seruus Christi, fratribus per omnem Ita. 19. Junij.
liam, æternam in Domino salutem. In diuinis volumi-
nibus reus scribitur, qui non studuerit dare gratis, quod i-
pse gratis acceperit. Quicquid enim Domini Ecclesię pro-
futurum erat, subtraxisse arguitur, cum noluerit tradere
omnibus, quod ipse non celandum accepit, Vnde & Psal. Psal. 39.
mographus vates canit; Iustitiam tuam non abscondi in
corde meo: veritatem tuam & salutare tuum dixi. Non
celauit misericordiam tuam & veritatem tuam à concilio
multo. Et pro hoc opere quasi vicissitudinem à Deo po-
stulans, adiecit; Tu autem Domine ne elonges misericor-
diam tuam à me, quasi Deo diceret; Sicut ego feci alios misericordiam, inuenire, ita
& ipse non patiaris longè fieri misericordias tuas à me. Aperiamus ergo, cur ista præ-
misiimus, & vestros animos, qui piè de Deo sentitis & creditis, de inuentione sanctorum
corporum ad lætitiã inuitemus.

In diebus transacta nuper Quadragesimæ, cum Dominus mihi donasset, vt ieiunan-
tium & orantium me faceret esse participem, in oratione posito ita mihi somnus ob-
repsit, vt nec vigilans apertè, nec dormiens integrè, viderè apertis oculis mecum duos
iuuenes ephēbos, vestibus candidissimis, id est, collobio & pallio indutos, caligulis cal-
ceatos, manibus extensis orantes. Nullam quidem grauedinē patiens, loqui cū eis non
poteram: sed vt dixi, pars in me somni incumbēbat, qui me ad eorū interrogationem
verbum proferre non sineret, plenè autem euigilati visio eorum ab oculis elapsa est.
Vnde factum est, vt rogarem Domini misericordiam, vt si ludificatio dæmonum ef-
set, abscederet: si verò veritas esset, plenius appareret. Ad impetrandū verò, quod po-
scebam à Domino, augmentaui ieiuniū: similiq; modo, canente gallo, orātes mecum
iuuenes apparuerunt. Tertia verò nocte, defecto ieiunij corpore, non dormienti sed
stupenti cū quadam mihi tertia apparere persona, quæ similis esset beato Paulo, cuius
vultum me pictura docuerat, vt tantum ipse mecum illis tacentibus loqueretur, di-
cens: Isti sunt, qui propter monita mea respuentes prædia & diuitias, secuti sunt Do-
mini nostri Iesu Christi vestigia, nihil terrenum, nihilq; carnale concupiscentes, in me-
dia hac Mediolanensi vrbe per decem annos in Dei seruitio perdurantes, ad hoc per-
tingere meruerunt, vt Christi martyres fierent: quorum corpora in eo loco inueniēs,
in quo stas & oras. Duodecim pedum altitudine terra cooperatā arcam inuenies: quam
arcam superius exaltabis, & in nomine eorum ecclesiam fabricabis. Cumq; eorū no-
mina ab eo requirerem, dixit mihi; Ad caput eorum libellum scriptū inuenies, in quo
ortus eorum & finis scriptus est. Conuocans itaq; omnes per circuitum fratres & co-
episcopos vrbium vicinarum, referens vniuersa, quæ videram & audierā, ipsis coram
positis, primus ego terrā fossor accessi: ceteri Episcopi profecti sunt. Fodientes, per-
uenimus ad arcam, quam sanctus promiserat Paulus. Quam aperientes, inuenimus
quasi ipsa hora positos sanctos, miro odore fragrantēs. Ad quorum caput illum libel-
lum inuenimus, in quo erant hæc per ordinem vniuersa conscripta.

EGO seruus Christi Philippus, intra domum meam sanctorum corpora cum filio
meo rapui & sepelii: quorum mater Valeria, & pater Vitalis dicti sunt, quos vno
ortu geminos genuerunt, & vnum Protasium, alium Geruasium vocauerunt. Quorum
pater Vitalis erat militans consularis. Hic cum fuisset cum Paulino iudice suo Ra-
uennam ingressus, & videret in conspectu iudicis sui Christianum, nomine Vrsicinū,
arte medicum, natione Ligurem, post nimia tormenta capitalem accepisse sententiã,
locus autem, vbi decollabantur Christiani, hoc habebat vocabulum, vt diceretur, Ad
palmam, eo quod arbores antiquæ palmæ illic essent. Igitur cum, vt diximus, post ni-
mia tormenta decollandus veniret ad palmam, expauit: & dum vellet malè euadere,
exclamauit Vitalis, dicens; Noli, noli Vrsinice medice. Qui alios curare consueuisti,
te ipsum æternæ mortis iaculo vulnerare vis? Qui per passiones nimias venisti ad pal-
mam,

nam, coronam perdere noli, tibi à Domino præparatam. Audiens hæc Vrsicinus, genu posuit, & spiculatorem, vt feriret, hortatus est, & agens poenitentiam quod expauisset, Christi martyrem se fecit. Statimque ipse Vitalis corpus martyris rapens, intra Rauennatum urbem sepeliuit, & cum omni honore debira expleis obsequia, ad iudicem vltra venire contempsit. Quem Paulinus consularis iudex ideo teneri maxime mandauit, non tantum quia contempsit ad eum redire, quantum quod ita Christianus esse detectus est, vt etiam volentem Vrsicinum sacrificare, ne periret, ita instituit, vt rediret ad coronam martyrii, & Deo redderet margaritam preciosam, quam diabolus rapere studebat.

Martyrium S. Vitalis. Paulinus igitur, iussit eum leuari in eculeo, vt per tormenta posset eius sensum ad sacrificandum idolis conuertere. Cui Vitalis ait: Infinita tibi dominatur stultitia, vt pu res meipsum decipere, qui alios à periculo deceptionis liberare studui. Tunc Paulinus consularis dixit ad officium suum: Ducite eum ad palmam, & si sacrificare contempserit, nolite eum decollare: sed facite foueam in terra, quoad usque perueniatis ad eam, & ibi eum supinum deponite, & terra atq; lapidibus obrutes diuitrite. Quod cum factum fuisset, Deus sibi Vitalem ita martyrem consecrauit. Sacerdos autem Apollinis, qui hoc consilium Paulino dederat, à diabolo repletus est, ita vt per septem dies energumens ibi clamaret, vbi obrutus erat sanctus Vitalis, dicens: Incendis me, sancte Vitalis martyr Christi, & crucias me. Post septem autem dies precipitatus à diabolo, in flumine expirauit. Sanctus autem Vitalis gloriosus martyr Christi, sepultus est iuxta ciuitatem Rauennatum, præstans orationibus suis multa beneficia omnibus hominibus credentibus in Dominum, vsq; in hodiernum diem.

Item S. Valeria. Valeria autem coniunx eius, cum vellet corpus S. Vitalis auferre, à Christianis prohibita est, & ab ipso in visionibus sæpe admonita, ne sanctum corpus à malo homine benè positum violaret. Ipsa autem cum reuerteretur ad urbem Mediolanensem, idolarum Syllano sacrificantes incurrit, qui eam deponentes de saumario, horrabatur secum epulari. At illa dicebat: Christiana sum: non licet mihi de Syllani vestri sacrificijs manducare. Illi verò hæc audientes, tanta eam cæde mactauerunt, vt vix seminecem eam sui homines ad Mediolanensem urbem perducerent, ita vt intra triduum migraret ad Christum.

Geruasius & Protasius dāt sua pauperibus &c. Cumque ab intestato Geruasius & Protasius parentibus successissent, domum propriam & res parentum & cellulas venundantes, dederunt precium omne pauperibus & familiola sua, quam etiam ingenuam fecerunt. Ipsi verò in vno cenaculo se concluderunt, & per decem annos lectioni & orationi & ieiunijs vacantes, hoc ordine in anno conuersionis suæ vndecimo ad palmam martyrii peruenerunt. Eodem tempore superueniente Comite Astasio, qui proficiscebatur ad bellum, quod à Marco, mannis fuerat excitarum, occurrerunt illi templorum cultores cum sacerdotibus suis, dicentes: Si vis latus ad Augustos nostros reuerti & victor, Geruasium & Protasium sacrificare compelle. Vehementer enim dii nostri de eorum contemptu commoti, dare nobis responsa contempnunt. Audiens hæc Astasius Comes, iussit eos teneri & ad se adduci, quibus & dixit: Hortor vos & moneo, vt à deorum nostrorum iniurijs temperantes, ad immolandum eis deuoti studeatis insistere, vt expeditio mea vnanimiter celebretur. Geruasius dixit: Victoriā de cælo debes à Deo omnipotente requirere, nō de simulacris muris & vanis, quæ oculos habent sine lumine, aures sine auditu, nares sine odoratu, os sine sermone, manus sine tactu, pedes sine gressu, & ventrem sine interioribus probantur habere, & sine flatu esse noscuntur. Tunc indignatus Astasius Comes, iussit eum tam diu plumbatis contundi, quam diu exhalaret spiritum. Quo amoto, iussit ad stare Protasium, cui & dixit: Miser, vel tu viuere stude, & noli biothanatus fieri, sicut & frater tuus. Cui Protasius respondens, ait: Quis est miser, ego, qui te non timeo? an tu, qui me timere probaris? Astasius Comes dixit: Ego te, miser homo, quomodo timeo? Beatus Protasius dixit: In eo, quod times lædi à me, si non sacrificauero dijs tuis. Si enim non timeres lædi à me, ad sacrificandum me non compelleres. Ego autem te non timens, contemno minas tuas, & omnia idola tua velut stercora reputans, Deum solum qui regnat in cælis, adoro. Audiens hæc Astasius Comes, iussit eum sustibus cædi. Postea vero erecto eo, dixit ad eum: Miser homo, vt quid tam superbus & tam rebellis existis? Vis perire, sicut tuum probasti Germanum perisse? Protasius dixit: Non tibi irascor Astasi, nec ego, nec ipsa iustitia, quoniam cæcos oculos tui cordis attendo. Incredulitas enim, quæ in tuis sensibus regnat, non te permittit videre, quod Dei est. Nam & Dominus meus Iesus Christus crucifigentibus eum non

Geruasius necatur.

Biothanatus violenta morte occubens.

Protasius sustibus cæditur.

non maledixit, sed potius, ut eis indulgeretur, orauit, addēs hoc, quia nescirent quid facerent. Vnde & ego tui misereor, quia nescis quid facias. Nunc ergo age, quod cōpisti, ut mihi possit cum meo fratre hodiē benignitas Saluatoris nostri occurrere. Tunc im-

Decollatur
Protasius.

Nota de in-
tercessione
Sanctorum

*De eorundem sanctissimorum Martyrum inuentione Epistola S. Ambrosij
ad sororem suam.*

Dominæ sorori, vitæ atq; oculis præferendæ, frater. Quia nihil sanctitatem tuam
soleo eorum præterire, quæ hic te gerantur absente, scias etiam sanctos marty-
res Geruasium & Protasium à nobis repertos. Nam cum basilicam dedicasset, multi
tanquam vno ore interpellare cœperunt, dicentes; Sic in Romana basilicam dedices.
Respondi; Faciam, si martyrum reliquias inuenero. Statimq; subiit veluti cuiusdam
ardor præfagij.

Est Epist. 1.

Quid multa? Dominus gratiam dedit, formidantibus etiam clericis iussi eruderari
terrâ eorum loci, qui est ante cæcessos sanctorum Felicis atq; Naboris. Inueni signa con-
uenientia, adhibitis etiam, quibus per nos manus imponenda foret: sic sancti marty-
res imminere cœperunt, ut adhuc nobis silētibus arriperetur vrna, & sterneretur pro-
na ad locum sancti sepulcri. Inuenimus miræ magnitudinis viros duos, ut prisca ætas
ferebat. Ossa omnia integra, sanguinis plurimum, ingens concursus populi per totum
illud biduum. Quid multa? Condiuimus integra, ad ordinē transtulimus, vespere iam
incumbente, ad basilicam Faustæ: ibi vigilia tota nocte, manus impositio. Sequenti die
transtulimus ea in basilicam, quam appellant Ambrosianam. Dum transferimus, cæ-
cus sanatus est. Talis mihi ad populum fuit sermo;

Nota anti-
quam deuo-
tionem.

Cum tam effusam, tamq; inauditam considerarem conuentus vestri celebritatem,
& diuinæ gratiæ munera, quæ in sanctis martyribus refulserunt, imparem me, fateor,
huic muneri iudicabā, nec fieri posse, ut sermone absoluerem, quod vix possumus an-
mo intendere, oculis comprehendere. Sed vbi sanctorum legi cœpit series scriptura-
rum, largitus est Spiritus sanctus, qui locutus est in prophetis, quo dignum aliquid tan-
to cœtu & expectatione vestra, martyrumq; sanctorum meritis proferamus; Cæli e-
narrat (inquit) gloriam Dei. Cum legitur sic psalmus, occurrit quoddam non tam elemē-
ta materialia, quam cælestia merita, dignum Deo præconium deferre videantur. Ho-
dierna tamen fortuita lectioe patuit, qui cæli enarrant gloriam Dei. Adspicite ad de-
xteram meam, adspicite ad sinistram reliquias sacrosanctas, videtis cælestis conuersa-
tionis viros, spectantes animi sublimis trophæa. Isti sunt cæli, qui enarrant gloriā Dei.
Hæc opera manuum eius annunciat firmamentum. Nō enim eos secularis illecebra,
sed diuini gratiæ operis ad firmamentum sacratissimæ passionis euexit. Multoq; antè
morum virtutumq; documentis annunciauit in his martyrium, quod aduersus lubri-
cum seculi huius stabiles permansere.

Psal. 18.

Nota reli-
quias sacro-
sanctas.

Cælum erat Paulus, qui ait: Nostra conuersatio in cælis est. Cæli erant Iacobus & Io-
hannes, deniq; filij tonitruum nuncupantur, & ideò quasi cælum Iohannes verbum apud
Deum vidit. Ipse Dominus Iesus perpetui luminis erat cælum, cum enarraret Dei glo-
riam, sed eam, quam nemo antè conspexerat. Et ideò dixit; Deum nemo vidit vnquam, Iohan.
nisi vnigenitus filius, qui est in sinu patris, enarrauit. Opera quoq; manuum Dei si quæ-
ris, audi Iob dicentem; Spiritus diuinus, qui fecit. Et ideò aduersus diaboli tentamenta
firmatus, inoffensa vestigium constantiæ reseruauit. Sed veniamus ad reliqua; Dies
(inquit) diei eructat verbum. Ecce veri dies, quos nulla caligo noctis interpolat. Ecce
veri dies, pleni luminis & fulgoris æterni. Qui non perfunctorio sermone ver-
bum Dei, sed in toto corde eructarunt, in confessione constantes, in martyrio perse-
uerantes.

Philip. 3.
Mar. 1.

Iohan. 1.

Iob. 26.

Martyres
veri dies.

Alius psalmus lectus dicit; Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & psal. 112.
humilia respicit in cælo & in terra? Respexit sanè humilia Dominus, qui latentes sub
ignobili cespere reliquias sanctorum, suæ Ecclesiæ reuelauit, quorum anima in cælo,
corpus in terra. Suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem. Quos vide-
tis, ut eos cum principibus populi sui collocarit. Principes populi, quos alios nisi san-

ctos martyres asfirmare debemus, quorum iam in numerum, diu ignorati, Protasius Geruasiusque proferuntur, qui sterilem martyribus ecclesiam Mediolanensem, iam plurimorum matrem filiorum, latari passionis proprie fecerint & titulis & exemplis Nec hoc abhorreat a vera fide. Dies diei eruat verbum, anima animæ, vita vitæ, resurrectio resurrectioni. Et nox nocti indicat scientiam, hoc est, caro carni, quorum passio veram fidei scientiam omnibus indicauit. Bonæ noctes, noctes lucidæ, quæ habent stellas. Sicut enim stella à stella differt in claritate, ita & resurrectio mortuorum.

Miracula ad sanctorum reliquias.

nota lector.

Sancti sunt nostri pro-pugnatores

Psal. 19.

4. Reg. 6.

Christus in altari hostia.

Non immeritò autem plerique hanc martyrum resurrectionem appellant. Videre tamen, vtrum sibi, an nobis certe martyres resurrexerunt. Cognouistis, immò vidistis ipsi multos à dæmonijs purgatos. Plurimos etiam, vbi vestem sanctorum manibus contigerunt, hic quibus laborabant, debilitatibus absolutos, reparata vetusti corporis miracula, quo se per aduentum Domini Iesu gratia terris maior, infuderat, umbra quadam sanctorum corporum plerosque sanatos cernitis. Quanta oraria iactantur: Quanta indumenta super reliquias sacratissimas, vt actu ipso medicabilia, reposcantur: Gaudent omnes extrema linea contingere, & qui contigerit, saluus erit. Gratia tibi Domine Iesu, quod hoc tempore tales nobis sanctorum martyrum spiritus excitaui, quo Ecclesia tua præsidia maiora desiderat. Cognoscat omnes, quales ego propugnatores requiram, qui propugnare possint, impugnare non soleant.

Hos ergo acquisiui tibi plebs sancta, qui profint omnibus, nemini nocent. Tales ergo ambio defensores, tales milites habeo. Quorum quod maiora, cò tutiora parocina sunt. Horum etiam illis ipsis, qui mihi inuidet, opto præsidia. Veniant ergo & videant stipatores meos, talibus me armis ambiri nõ nego. Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri magnificabimur. Eliseum, scriptura diuina series refert, cum ab exercitu Syrorum esset obsessus, dixisse timenti seruulo, ne timeret, quia plures (inquit) pro nobis sunt, quàm contra nos. Et vt hoc probaret, petisse vt oculi Giezi aperirentur, quibus innumeros adesse vidit propheta exercitus angelorum. Nos etsi eos videre non possumus, sentimus tamen. Erant clausi isti oculi, quando obruta sanctorum corpora delitescerant. Aperuit oculos nostros Dominus, videmus auxilia, quibus sumus sæpè defensi. Nõ videbamus hæc, sed habebamus tamè. Itaque, trepidantibus nobis, quasi dixerit Dominus: Adspicite, quantos vobis martyres dederim: ita referatis oculis gloriam Domini speculamur, quæ est martyrum passionis præterita, & operatione præsens.

Eualsimus fratres non mediocrè pudoris sarcinam, patronos habebamus, & nesciebamus. Inuenimus vnum hoc, quo videamur præstare maioribus. Sanctorum martyrum cognitionem, quam illi amiserunt, nos adepti sumus. Eruuntur nobiles reliquie sepulcro ignobili, ostenduntur celo trophæa. Sanguine tumulus madet, apparent cruores triumphales, nota inuiolata, reliquie loco suo & ordine repertæ, auulsum humeris caput. Nunc senes repetunt, audisse se aliquando horum martyrum nomina, titulumque legisse, perdiderat ciuitas suos martyres, quæ rapuit alienos. Etsi hoc Dei munus est, tamen gratiam, quam temporibus sacerdotij mei Dominus Iesus tribuit, negare non possum, quia ipse martyr esse nequeo, hos vobis martyres acquisiui. Succedant victimæ triumphales in locum, vbi Christus hostia est. Sed ille super altare, qui pro omnibus passus est, isti sub altari, qui illius redempti sunt passione. Hunc ego locum prædestinaueram mihi. Dignum est enim, vt ibi requiescat sacerdos, vbi offerre consuevit. Sed cedo sacris victimis dexteram portionem, locus iste martyribus debebatur.

Condamus ergo reliquias sacrosanctas, & dignis adibus inuehamus, totumque diem fida deuotione celebremus. Acclamauit populus, vt in dominicum differretur diem martyrum depositio, sed tandem obtentum, vt sequenti fieret die. Sequenti die talis mihi ad populum iterum sermo fuit.

Est ser. 91.

Item de eorundem inuentione corporum, D. Ambrosij sc. no.

Psal. 18.

Et hic habes priscam Christianorum deuotionem.

Hesterno tractaui versiculum, Dies diei eruat verbu, prout nostri captus tulit ingenij, hodiè mihi non solum superiore tempore, sed præsentis quoque prophetaisse videtur scriptura diuina. Nam cum diebus ac noctibus continuatam videtur sanctitatis vestrae celebritatem, istos esse dies prophetici carminis, oracula declararunt hesternum atque hodiernum, de quibus opportunissimè dicitur; Dies diei eruat

erudat verbum: & istas noctes, de quibus aptissime disputatur, quia nox nocti indicat scientiam. Quid enim aliud hoc biduo, nisi verbum Dei intimo eructastis affectu? & scientiam vos habere fidei probauistis: Cui tamen celebritati vestra, qui solent, inuident. Et quia celebritatem vestram inuidis animis ferre non possunt, causam celebritatis odere, atque intantum amentia prodeunt, ut negent martyrum merita, quorum opera etiam daemones confitentur.

Nota haereticæ, & crucifixe.

Sed hoc non mirum. Siquidem tanta est incredulorum perfidia, ut tolerabilior sit diaboli plerumque confessio. Dicebat enim diabolus: Iesu fili Dei viui, quod venisti ante tempus torquere nos: Et cum hoc audirent Iudaei, ipsi tamen Dei filium denegabant. Et nunc audistis clamantes daemones, & confitentes martyribus, quod poenas ferre non possint, & dicentes: Quid venistis, ut ante tempus nos tam grauiter torqueatis? Et Arriani dicunt: Non sunt isti martyres, nec torquere diabolus possunt, nec alium liberare, cum tormenta demonum ipsorum voce probentur, & beneficia martyrum, remedijs caecorum, & absolutorum indicijs declarentur. Negant caecum illuminatum, sed ille non negat se sanatum. Ille dicit: Video, qui non videbam. Ille dicit: Caecus esse desui, & probat facto. Isti beneficium negant, qui factum negare non possunt. Notus homo est, publicis cum valeret mancipatus obsequijs; Seuerus nomine; Ianus ministerio. Deposuerat officium, postquam inciderat impedimentum. Vocat ad testimonium homines, quorum ante sustentabatur obsequijs. Eos indices suae visitationis accersit, quos habebat testes & arbitros caecitatis. Clamat, quia ut cõtingit fimbriam de veste martyrum, qua sacre reliquiae vestiuntur, redditum sibi lumẽ sit.

Math. 8.

Insigne miraculum ad factum sim bria.

Nonne simile illud est, atque illud, quod in Euangelio legimus: Vnius enim potentiam laudamus auctoris, nec interest vtrum opus sit, an munus, cum & munere in opere, & operetur in munere. Quod enim alijs faciendum donauerit, hoc in aliorum opere nomen eis operatur. Legimus ergo in Euangelio, Iudaeos cum viderent in illo caeco sanitate remedium, requisisse parentum testimonium. Interrogabant, Quomodo videt filius vester? cum ille diceret: Caecus cum essem, modo video. Hoc & iste dicit: Caecus fui, & modo video. Interrogate alios, si mihi non creditis, interrogate extraneos, ne adspulari mihi parentes putetis. Detestabilior istorum, quam Iudaeorum pertinacia. Illi cum dubitarent, vel parentes interrogabant. Isti occulte interrogant, palam negant, iam non operi increduli, sed auctori.

Iohan. 7.

Quod sanctis donat Deus ut faciat, hoc in eorum opere nomen eius operatur.

Sed quero quid non credant, vtrum a martyribus possint aliqui visitari? hoc est Christo non credere. Ipse enim dixit: Et maiora his facietis: an ab istis martyribus, quorum merita iam dudum vigent, corpora dudum reperta sunt?

Iohan. 14.

Quero hinc, vtrum mihi, an sanctis martyribus inuideat? Si mihi, nunquid a me aliqua virtutes sunt? Nunquid meo opere, meo nomine? Cur igitur mihi inuidet, quod meum non est? Si martyribus (restat enim, ut, si mihi non inuidet, martyribus inuidere videantur) ostendunt alterius fuisse martyres, quam ipsi credunt. Neque enim aliter eorum operibus inuiderent, nisi fidem in his fuisse eam, quam ipsi non habent, iudicarent fidem illam Maiorum traditione firmatam, quam daemones ipsi negare non possunt, sed Arriani negant.

Hic plane iugulantur haeretici, dum martyrum miraculis derogant.

Audiuimus hodie dicentes eos, quibus manus imponebatur, neminem posse esse saluum, qui patrem & filium & spiritum sanctum negaret, qui Trinitatis omnipotentem virtutem non crederet. Confitentur hoc diabolus, sed Arriani nolunt fateri. Dicit diabolus: Si torqueatur, quemadmodum ipse a martyribus torquebatur, qui spiritus sancti deitatem negarit. Non accipio a diabolo testimonium, sed confessionem. Inuitus dixit diabolus, sed exactus & tortus. Quod nequitia suppressit, extorquet iniuria. Cedit diabolus plagis, & adhuc cedere nesciunt Arriani. Quanta perpessi sunt, & quemadmodum Pharaonis malis suis indurantur. Dicebat diabolus, ut scriptum legitur: Scio te, quis sis: Tu es filius Dei viui. Dicebant Iudaei: Nescimus, quis sit. Dicebant hodie & superiore die vel nocte daemones: Scimus, quia martyres estis: & Arriani dicunt: Nescimus. Nolumus intelligere, nolumus credere. Dicunt daemones martyribus: Veni, ut sperdere nos: Arriani dicunt: Non sunt demonum vera tormenta, sed ficta & composita ludibria. Audiui multa componi: hoc nemo unquam fingere potuit, ut demoniacum se esse simulet. (alias, demonem se esse simularet.)

* &c

Luc. 4. Iohan. 9. Haeretici de monibus peiores.

Quid illud, quod ita exagitari eos videmus, quibus manus imponitur? ubi hinc locus fraudi est, ubi suspicio simulandi? sed non ego ad suffragium martyrum vsurpo vocem demoniorum. Beneficijs sacra passio suis comproberetur. Habet indices, sed purgatos: habet testes, sed absolutos. Melior vox est, quam sanitas loquitur eorum, qui

debiles aduenerunt. Melior vox est, quam sanguis emittit. Habet enim sanguis vocē canoram, quæ de terris ad cælum peruenit. Legistis, dicente Domino + Sanguis fratris tui clamat ad me. Et hic sanguis clamat coloris indicio: sanguis clamat operationis præconio: sanguis clamat passionis triumpho. Satisfactum est petitioni vestra, vt condendas hesternum, in hodiernum diem differremus reliquias.

VITA S. ROMVALDI ABBATIS, AVTHOR
RE B. PETRO DAMIANO.

PROLOGVS.

Aduersum te, in munde munde, conquerimur, quia habes intolerabilem stultorum sapientium turbam, tibi faciendam, Deo murā. Habes qui per vanam eloquētiā, & inanem philosophiā se sciunt in superbiæ cornibus arroganter extollere: non habes, qui profuturū aliquid adificationi proximorum, ad posterorum velut memoriā schedulis adnotare. Habes, in quā, qui in pratorijs iudiciū, negotiorum secularium lites, & causarum iurgia continuis valeant declamationibus perorare: nō autem habes, qui possit in sancta Ecclesia vel vnus sanctorum virtutem, & clara gesta describere. Sapientes siquidem sunt, vt faciant mala: bona autem facere nesciunt. Ecce enim tria iam ferē lustra transacta sunt, ex quo beatus Romualdus, deposito carnis onere, ad ætherea regna migravit, & nemo adhuc ex huius mundi sapientibus extitit, qui de tot mirabilis vitæ præconijs pauca saltem historico stylo digereret, & audissimæ deuotioni fidelium satisfaciens, ad cōmuniem vtilitatem recitanda sanctæ Ecclesiæ traderet. Nobis autem in angusto cellulæ angulo residentibus, vtilius erat, sicut proposuimus, propria peccata ad mentis oculos assidue reuocare, quā alienæ virtutis historiā texere: magis ex pedire commissi reatus tenebras plangere, quā splendida sanctitatis insignia imperitis sermonibus offuscare. Veruntamen cum ad sepulcrum eius ex longinquis terrarū partibus toto anno, maximeq; in eius festiuitate fidelium multitudo cōueniat, miracula per eum diuinitus facta conspiciat, audire vitæ eius historiā desiderabiliter quarat, sed, vt potē quæ nō sit, audire non valeat, non irrationabiliter pertimescimus, ne celeberrima eius fama, quæ adhuc populi totius ore depromitur, labente curriculo temporum, de memoria hominum penitus deleatur. Quapropter hoc timore compulsus, multorumq; fratrum precibus, & germana charitate deuinctus, quod de predicto mirabili viro ab egregijs eius discipulis didici, aggrediar, Deo authore, describere, vitæq; eius initium, cursum & finem, nimirum imperitus homo, non historiā texens, sed quoddam quasi breue cōmemoratorium faciens, quibuscumq; tentabo literarum apicibus exarare. Hoc autē vnum in primis lectorem meum nō esse desidero, quia non multa per eum facta miracula in hac ego descriptiuncula colligam, sed potius (quod ad adificationē omnimodis attinet) conuersationis eius ordinem referre contendam. Beatus siquidem vitantantum se humilitatis tegmine à vento vanæ gloriæ custodiuit, quod vnde cumq; humanis oculis videri mirabilis potuit, studiosissima occultatione suppressit. Quæ tamen miracula etiam si minimè fecisset, mirabilem vitam ducens, minori veneratio. ne dignus non esset. Neq; enim præcursor Domini fecisse miracula legitur, quō maiorem nullum inter natos mulierum surrexisset. Veritas ipsa testatur. Nonnulli enim Deo se deferre existimant, si in extollendis sanctorum virtutibus mendacium fingat. Hi nimirum ignorantes Deum nostro non egere mendacio, relicta veritate, quæ ipse est, de falsitate ei putant se placere posse commento. Quos benè Hieremias redarguit, dicens: Docuere linguas suas loqui mendacium: vt iniquè agerent, laborauerunt. Qui enim vltro oblatam simplicem veritatem referre facillè poterant, in componendis quæ nesciunt, casto labore desudant. Et quo se pro Deo stare quā adiutores autumant, eo reuera, vt falsi testes, contra Deum pertinaciter pugnant, Apostolo Corinthijs attestante, qui ait: Si Christus non surrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est fides vestra. Deinde subiungit: Inuenimur falsi testes Dei, quoniam diximus testimonium aduersus Deum, qui suscitauerit Christum, quem nō suscitauit. Sed quia necessitate ad scribendum coacti, velut commoti, ista præmissimus, iam precibus eius, de quo loquimur, Deo opitulante, ad narrationis ordinem veniamus.

VITAE